

СИСТЕМИ ТЕХНОЛОГІЙ МОРЕГОСПОДАРСЬКОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Куляндра О.Є., Швець А.А., студенти гр.4421 НУК

Науковий керівник: Трунін К.С., к.т.н., доцент кафедри менеджменту НУК,

Національний університет кораблебудування ім. адм. Макарова

Україна, м. Миколаїв

E-mail: elenakuliandra11@gmail.com

Анотація. У статті визначено системи технологій у морегосподарського комплексу в Україні. Досліджено структуру та стан морегосподарського комплексу України та виявлено тенденції його функціонування. Визначено, що функціонування морегосподарського комплексу України свідчить про його невідповідність зростаючим потребам морської галузі, вимогам європейських стандартів щодо морської діяльності. Визначено основні завдання розвитку системи технологій морегосподарського комплексу України.

Ключові слова: структура, класифікація, комплекс, морегосподарська діяльність, морегосподарський комплекс.

Вступна частина. У зв'язку зі зростанням інтересу до освоєння ресурсів і просторів Світового океану, у процесах міжнародної інтеграції й геополітики все більшу роль отримує розвиток морегосподарської діяльності. Під регіональним морегосподарським комплексом (МГК) розуміється цілісна сукупність взаємодіючих у межах певної акваторії підприємств і організацій, що представляє собою соціально-економічну систему, функціональна домінанта якої полягає у забезпеченні конкурентної переваги регіонального господарства за рахунок раціонального використання морських ресурсів [1]. При цьому МГК розглядається як підсистема регіонального господарства, що саморозвивається у широкому змісті, і яка охоплює не тільки виробництво матеріальних і нематеріальних благ, але й «виробництво самого життя й самої людини».

Вивчаючи літературні джерела з цього питання, було виявлено, що існує низка підходів до поняття морегосподарського комплексу [1–7], але, як серед науковців, так і практиків, одностайності суджень у його визначенні все ж таки немає. В результаті чого, вивчення даної проблеми та розроблення відповідної теоретичної і методологічної бази, яка б дала можливість сформулювати механізм функціонування сучасного морегосподарського комплексу в цілому та дозволила б аналізувати стан та перспективи його розвитку в Україні, досліджені недостатньо. Для досягнення цієї мети доречним є розгляд різноманітних підходів науковців до тлумачення терміну «морегосподарський комплекс» та перелічення всіх факторів (напрямів, об'єктів) тяжіння до моря.

Метою роботи є визначення системи технологій у морегосподарського комплексу в Україні, дослідження структури та стан морегосподарського комплексу України.

Основна частина. Морська господарська (морегосподарська) діяльність – основна складова морської діяльності – процес одержання законної й невоєнної вигоди від використання ресурсів Чорного й Азовського морів та інших районів Світового океану для забезпечення задоволення будь-яких видів потреб людини й суспільства й розширене відтворення його природно-ресурсного потенціалу [2]. Націленість господарства регіону на забезпечення його конкурентоспроможності дозволяє об'єднати в одному понятті мету та засоби її досягнення [3]. Великого значення набуває поняття систем технологій МГК. Наприклад, у Шостака В.П. наведена класифікація морських технологій і технічних засобів, в основу якої покладено принцип, виходячи з необхідності цільного подання про технічну оснащеність процесів вивчення й освоєння океану Як відзначав В.П. Шостак, класифікація технічних засобів з виділенням навіть найбільш характерних ознак – типорозмірів, способу плавання, застосовуваних технологій утруднена. Групи об'єктів, виконуючи різні функції, поєднуються рішенням одного стратегічного завдання на рівні державних або міжнародних комплексних програм. Прикладом технологій, пов'язаних, наприклад, із судновим

машинобудуванням можна вважати прелік технологій, наведених С.М. Соловійовим [5] та Г.П. Мосталигінім і Н.Н. Толмачевським [6]. Загальні технології машинобудівної, хімічної і будівельної галузей, технології видобутку чорних та кольорових металів і підготовки сировини та палива до виробництва чавуну, металургії чавуну, сталі, міді, алюмінію, ливарного виробництва, обробки металів тиском та ін.

До заходів формування конкурентоспроможного у світі вітчизняного морегосподарського комплексу відносяться

- формування інноваційної та технологічної бази морської діяльності, в тому числі: розробка і впровадження організаційних і технологічних інновацій в морегосподарський комплекс України;

- розробка і використання нових технологій і матеріалів;

- розвиток науково-технічного потенціалу морегосподарського комплексу України;

- удосконалення наукової та технологічної бази систем пошуково-рятувального забезпечення та безпеки морекористування, забезпечення безпеки населення приморських регіонів та пом'якшення наслідків від морських стихійних лих тощо.

Розвиток спеціальної інфраструктури морекористування, в тому числі: логістика, гідрографія і океанографія, гідрометеорологія, геодезія, морська картографія, навігація тощо. Розвиток кадрового потенціалу морського господарства, в тому числі: підвищення престижу морських професій, розробка та реалізація системи заходів, спрямованих на забезпечення збалансованості попиту і пропозиції по фахівцям морських професій на ринку праці, створення умов для закріплення кадрів в морегосподарському комплексі нашої країни [7]. Розвиток туристично-рекреаційного комплексу (круїзний, екологічний, культурно-пізнавальний, паломницький, науковий та науково-експедиційний, екстремальний, проведення конференцій та семінарів, спортивний, лікувальний і загальнооздоровчий туризм). Забезпечення екологічної безпеки приморських територій та прибережних акваторій, включаючи ліквідацію накопиченого збитку навколишньому середовищу. Збереження морського культурної і природної спадщини, у тому числі: популяризація морського спадщини, інформаційнопросвітницька, наукова і видавнича діяльність, освіта і виховання молоді з орієнтацією на морські професії, розвиток морських меморіалів, музеїв, архівів, бібліотек, колекцій, історичних міст, поселень та фортифікаційних споруд, інших рухомих і нерухомих об'єктів історико-культурної спадщини.

Як бачимо, морегосподарський комплекс постає як інтегральне явище, оскільки об'єднує державну та регіональну політику, підтримку малого бізнесу, залучення іноземних та внутрішніх Морегосподарський комплекс: проблеми розвитку та регулювання 55 інвестицій, інноваційну політику, науково-технічну, освітню та ін. Крім цього, долається вузькогалузева спеціалізація даного комплексу, а це дозволяє державі сформувати багатовекторний план дій в області комплексного соціально-економічного приморського розвитку регіонів з урахуванням накопиченого морегосподарського потенціалу. Формування цілісного морегосподарського комплексу є невідкладною нагальною потребою для подолання економічної кризи та дійсно надійною основою успішного функціонування національної економіки України.

Перспективою подальших досліджень є визначення тенденцій розвитку морегосподарського комплексу України в регіональному розрізі з урахуванням його запропонованої функціональної структури. Таким чином, у МГК можуть використовуватися як спеціальні технології, властиві тільки МГК (наприклад, суднобудування), так і ті, що використовуються у багатьох галузях промисловості, тобто є універсальними. У зв'язку з цим ми пропонуємо наступну класифікацію систем технологій МГК (див. таблицю). Класифікація здійснюється за галузевою ознакою (скоріше це групи галузей). Технології розбиті на технології одержання матеріалів, які є загальними або універсальними для всіх галузей (наприклад, технології одержання заготовок для комплектуючих (листового прокату, профілів і т.п.); підготовчі технології галузі (наприклад, технології виготовлення комплектуючих і технологічного оснащення; технології галузі (наприклад, технології складання секцій корпусу й надбудови судна).

Висновки. Отже, морегосподарський комплекс поділяється на функціональні сегменти, які є, з одного боку, самостійними видами господарської діяльності, а з іншого – взаємопов'язаними, і таким чином складають єдину систему, що має синергетичний потенціал та внутрішні резерви для формування інфраструктур акваторіального та територіального розвитку при їх взаємодії. Сформований авторами на підставі проведеного дослідження методологічний підхід до функціонування морегосподарського комплексу як цілісної системи є основою для побудови кластерної форми організації цього комплексу. Крім визначення сутності поняття морегосподарського комплексу та змісту його функцій, даний методологічний підхід включає й положення, що забезпечуватимуть ефективне функціонування в Україні морегосподарського комплексу, а саме: збалансований розвиток діючих суб'єктів морегосподарського комплексу; переорієнтацію або створення нових суб'єктів, що заповнять відсутні сегменти в морегосподарському комплексі; ліквідацію диспропорцій, що виникають у розвитку функціональних сегментів морегосподарського комплексу; тісний взаємозв'язок усіх суб'єктів морегосподарського комплексу; розширення участі суб'єктів морегосподарського комплексу в зовнішньоекономічній діяльності. При цьому ефективне управління в сучасному морегосподарському комплексі України має здійснюватися на державному, регіональному рівнях та рівні суб'єктів господарювання за допомогою прямих і непрямих методів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Трунін, К.С. Структурування морегосподарського комплексу України. // Збірник наукових праць НУК. – Миколаїв: Нук, 2014. - №1(451). – 136. (с. 120 – 125).
2. Макогон, Ю. В. Украина - держава морская: монография [Текст] / Ю. В. Макогон, А. Ф. Лысый, Г. Г. Гаркуша, А. В. Грузан / Под ред. Ю. В. Макогона. - Донецк: Изд-во «Ноулидж» (донецкое отделение), 2010. – 391 с.
3. Управління інноваційною діяльністю підприємств та організацій морегосподарського комплексу: монографія [Текст] / С. І. Бай, В. С. Блінцов, С. Д. Бушуєв та ін. — Миколаїв: видавець Торубара О. С, 2013. — 448 с
4. Шостак, В.П. Эффективность техники освоения океана. Направления проектных исследований [Текст] / В.П. Шостак. – К.: Наукова думка, 2002. – 319 с.
5. Державна підтримка розвитку морегосподарського комплексу України (організаційні та правові аспекти) : монографія / [О. М. Кібік, О. П. Подцерковний, Ю. З. Драпайло, В. О. Котлубай та ін.] ; за ред. О. М. Кібік, О. П. Подцерковного. – Херсон : ФОП Грінь Д. С., 2014. – 442 с.
6. Розміщення продуктивних сил : підручник / [В. В. Ковалевський, О. Л. Михайлюк, В. Ф. Семенов та ін.] ; за ред. В. В. Ковалевського та ін. – К. : Товариство «Знання»; КОО, 1998. – 502 с.
7. Седнев Ю. В. Специфіка розвитку морегосподарського комплексу в муніципальних правовідносинах [Електронний ресурс] / Ю. В. Седнев // Актуальні проблеми держави і права. – Режим доступу : <http://www.apdp.in.ua/v69/77.pdf>
8. Innovative development of the economy: global trends and national features. – Collective monograph / Zaporozhets I.M., Fateev N.V., Kozyr B.Yu. – Lithuania: Publishing House “Baltija Publishing”, 2018. – 716 p.

Куляндра Е.Е., студент групи 4421 НУК, Швец А.А., студент групи 4421 НУК., г. Николаев

Системы технологий в морехозяйственном комплексе в Украине

Аннотация. В статье определено системы технологий в морехозяйственного комплекса в Украине. Исследована структура и состояние морехозяйственного комплекса Украины и выявлены тенденции его функционирования. Определено, что функционирование морехозяйственного комплекса Украины свидетельствует о его несоответствии растущим потребностям морской отрасли, требованиям европейских стандартов морской деятельности. Определены основные задачи развития системы технологий морехозяйственного комплекса Украины.

Ключевые слова: структура, классификация, комплекс, морехозяйственная деятельность, морехозяйственный комплекс.

Olena Kulyandra, student of group 4421, **Anastasiya Shvets**, student of group 4421 NUS, Mykolaiv
Systems of technology in the maritime complex in Ukraine

Abstract. The article identifies technology systems in the maritime economy in Ukraine. The structure and condition of the Ukrainian maritime complex was investigated and trends of its functioning were revealed. It is determined that the functioning of Ukraine's maritime economic complex testifies to its incompatibility with the growing needs of the maritime industry, the requirements of European standards for maritime activities. The main tasks of development of the system of technologies of the maritime complex of Ukraine are determined.

Keywords: structure, classification, complex, maritime activity, maritime complex.